

Ενότητα 11^η:

Δικαίωμα ιδιοκτησίας

-

Ιδιωτικοποιήσεις

Λίνα Παπαδοπούλου

Επ. Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

- Η νομική φύση του δικαιώματος της ιδιοκτησίας και η έκταση της συνταγματικής του προστασίας
- Περιορισμοί και στέρηση της ιδιοκτησίας
- Οι συνταγματικοί περιορισμοί των ιδιωτικοποιήσεων

Σκοποί ενότητας

- Να μελετηθεί διεξοδικά το δικαίωμα της ιδιοκτησίας, όπως αυτό προστατεύεται συνταγματικά και η προστασία του αυτή συμπληρώνεται από τις υπερνομοθετικής ισχύος ρυθμίσεις της ΕΣΔΑ
- Να ερευνηθούν τα συνταγματικά όρια των ιδιωτικοποιήσεων εν όψει των σύγχρονων οικονομικών εξελίξεων

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Λίνα Παπαδοπούλου

Δικαίωμα ιδιοκτησίας (αρ. 17 και 18 Σ.)

Άρ. 17 παρ 1 Σ.:

«Η ιδιοκτησία **τελεί υπό την προστασία του Κράτους**, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται **σε βάρος του γενικού συμφέροντος**».

ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΕΣΔΑ

Άρθρον 1. - Προστασία της ιδιοκτησίας:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουσι το δικαίωμα παντός κράτους όπως θέση εν ισχύι νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή Προστίμων».

Νομική φύση

- **Κλασικό ατομικό δικαίωμα**
- **Πρώτης γενιάς – αμυντικό**
 - α. Κατοχύρωση μιας σφαίρας ελευθερίας στον οικονομικό χώρο
 - β. Αξίωση αποχής έναντι του κράτους:
 - ελευθερία ατόμου χρήσης και κάρπωσης
 - δικαίωμα διατήρησης, συντήρησης, μετατροπής ή μεταποίησης (με εξαιρέσεις)
 - διάθεσης (εν ζωή ή αιτία θανάτου, βλ και αρ. 109 Σ.)

(συνέχεια)

- **Θεσμική διάσταση** (η ιδιοκτησία ως θεσμός)
 - α. περιφρούρηση ιδιοκτησίας
 - β. μέσω θετικών ενεργειών κρατικής εξουσίας
 - π.χ. αστυνομικά μέτρα
 - αν όχι, αστική ευθύνη κράτους
 - εκτός κι αν επέμβαση υπεράνω των δυνατοτήτων της αστυνομίας
- **Κοινωνική δέσμευση ιδιοκτησίας**
 - «τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος»
 - αρ. 18 και 24 Σ.

Φορείς της ιδιοκτησίας

- **Φυσικά και**
- **Νομικά πρόσωπα**
 - Κυρίως σήμερα εταιρείες
 - Και ΝΠΙΔ αναφορικά με την ιδιωτική τους περιουσία
- **ΟΧΙ το κράτος**
- **Και αλλοδαποί ή ανιθαγενείς**
 - Περιορισμοί για παραμεθόριες περιοχές για αλλοδαπούς, μη πολίτες της ΕΕ
 - Πολίτες ΕΕ (δικαίωμα εγκατάστασης)
 - α. περιορισμοί για λόγους δημόσιας τάξης, ασφάλειας και υγείας μόνο, (βλ. αρ. 52 ΣΛΕΕ)
 - β. αν μπορεί να αποδειχθεί ότι ίση μεταχείριση θα συνεπαγόταν κινδύνους για τα συμφέροντα εθνικής ασφάλειας μη αντιμετωπίσιμους με ηπιότερα μέτρα

Αποδέκτες της ιδιοκτησίας

- Κράτος και
- Φορείς δημόσιας εξουσίας
- Προστασία έναντι ιδιωτών
 - Ιδιωτικό και
 - Ποινικό δίκαιο

Έκταση και περιεχόμενο: εμπράγματα και ενοχικά δικαιώματα

- Μόνο εμπράγματα δικαιώματα ή
- Και ενοχικά?
 - λ.χ. δικαιώματα επί άυλων αγαθών (όπως πνευματική, βιομηχανική, εμπορική ιδιοκτησία), εκ της μετοχής κλπ.
 - αρ. 107 Σ.
- **Νομολογία:**
 - αρ. 17 Σ. μόνο εμπράγματα, όχι ενοχικά, αλλά
 - αρ. 1 του 1ου ΠΠ ΕΣΔΑ και ενοχικά
- **Θεωρία:** και ενοχικά (κρατούσα)

(συνέχεια)

- Ο ερμηνευτικός περιορισμός της συνταγματικής προστασίας στα εμπράγματα δικαιώματα δεν ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες και δεν συμβιβάζεται πια με
 - το πνεύμα του ισχύοντος Συντάγματος,
 - το άρ. 1 του 1ου ΠΠ ΕΣΔΑ
 - το άρ. 17 Χάρτας ΘΔ ΕΕ
- Περιλαμβάνει όλα τα περιουσιακά δικαιώματα –αν και όχι την περιουσία καθαυτήν, η οποία αποτελεί ευρύτερη έννοια που περιλαμβάνει και οικονομικά αποτιμητές προσδοκίες και πιθανότητες* (κατά τη θεωρία, όχι ελληνική νομολογία)

[*Π. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά δικαιώματα*, 2010, σ. 1075-1076]

(συνέχεια)

- Δεν ανήκουν –ούτε στη διευρυμένη ερμηνεία:
 - συνταξιοδοτικές αξιώσεις δημοσίου δικαίου, εκτός και αν στηρίζονται σε εισφορές του δικαιούχου
 - η περιουσία του κράτους (ΟΧΙ), μόνο η ιδιωτική περιουσία
- Προστατεύεται η ιδιωτική περιουσία των ΝΠΔΔ

Περιορισμοί της ιδιοκτησίας

- **αρ. 17 παρ. 1 Σ.:** το γενικό συμφέρον («Τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιοκτησία δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος»)
Και
- **αρ. 25 παρ. 3 Σ.:** («Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται»)

(συνέχεια)

- **μη βλάβη του γενικού συμφέροντος**
 - η περιοριστική ρήτρα του γενικού συμφέροντος
 - λειτουργεί σαν γενική επιφύλαξη υπέρ του νόμου
- **Συνταγματικά θεμιτή η επιβολή αυξημένων περιορισμών:**
 - στην άσκηση του δικαιώματος
 - α. στη χρήση – όχι αποκλειστική και
 - β. στην κάρπωση (βλ. και αρ. 18 παρ. 5 Σ.)
 - γ. χωρίς αποζημίωση
 - χωρίς εκμηδένιση ή αποδυνάμωσή του

Περιορισμοί της ιδιοκτησίας

Σκοπός:

- Προστασία **ανθρωπογενούς** περιβάλλοντος (λ.χ. απαγόρευση οικοδομικών εργασιών πλησίον αρχαίου) και
- **Φυσικού** περιβάλλοντος (λ.χ. απαγόρευση δόμησης για προστασία ιαματικών πηγών, κήρυξη έκτασης ως αναδασωτέας)

(συνέχεια)

Σκοπός:

- Προστασία περιβάλλοντος
- Προστασία άλλων εννόμων αγαθών και συνταγματικών αγαθών συγκεκριμένων προσώπων:
 - δημόσια υγεία και τάξη
 - ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας και άμυνας (λ.χ. δουλείες σε περιοχές κρίσιμες στρατιωτικά)
 - άσκηση κοινωνικής πολιτικής
 - προστασία οικογένειας (λ.χ. παραχώρηση στέγης στον σύζυγο ΠΟΥ δεν είναι κύριος της οικογενειακής στέγης)
 - εξυπηρέτηση δημοσίου συμφέροντος (λ.χ. αναγκαστική δέσμευση της χρήσης ακινήτου για εγκατάσταση υποσταθμού διανομής ηλεκτρικής ενέργειας)

Στέρξηση ιδιοκτησίας (γενικά)

- **Αφαίρεση κεκτημένου δικαιώματος κυριότητας**
 - υπό αρ. 17 παρ. 2 Σ. (απαλλοτρίωση)
 - με βάση άλλη διάταξη του Σ.:
 - (λ.χ. αρ. 24 παρ. 3 Σ.: Για να αναγνωριστεί μία περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά, χωρίς αποζημίωση από τον οικείο φορέα, στη διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωφελείς γενικά χρήσεις και σκοπούς, καθώς και στις δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, όπως νόμος ορίζει)

(συνέχεια)

- **Μόνο υπό τις προϋποθέσεις του αρ. 17 παρ. 2 Σ. (αναγκαστική απαλλοτρίωση):**

«2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά τον χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά τον χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο. Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά τον χρόνο της συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό. Στην απόφαση κήρυξης πρέπει να δικαιολογείται ειδικά η δυνατότητα κάλυψης της δαπάνης αποζημίωσης. Η αποζημίωση, εφόσον συναινεί ο δικαιούχος, μπορεί να καταβάλλεται και σε είδος ιδίως με τη μορφή της παραχώρησης της κυριότητας άλλου ακινήτου ή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου».

Στέρξη ιδιοκτησίας: απαλλοτρίωση (αρ. 17 παρ. 2 Σ.)

- **Θεμελιώδης συμβιβασμός:**
 - Δημόσιο συμφέρον υπερτερεί
(ορίζεται όχι μόνο από Διοίκηση, αλλά νομοθετική θεμελίωση)
 - Ο ιδιοκτήτης αποζημιώνεται πλήρως
(την αποζημίωση προσδιορίζουν τα δικαστήρια)

(συνέχεια)

- **Αναγκαστική απαλλοτρίωση** (αρ. 17 παρ. 2 Σ.)
(υπό στενή έννοια)
- **De facto αναγκαστική απαλλοτρίωση:**
 - Π.χ. διάνοιξη οδού επεκτείνεται κατά λάθος σε μη απαλλοτριωμένο ακίνητο
 - Η αναγκαστική απαλλοτρίωση τμήματος ακινήτου επιφέρει σημαντική υποτίμηση ή αχρήστευση και του υπόλοιπου
 - Νομολογία τείνει να απορρίπτει τον απαλλοτριωτικό χαρακτήρα

Απαλλοτρίωση (αρ. 17 παρ. 2 Σ.):

- Θεσμός δημοσίου δικαίου
- Όχι αναγκαστική σύμβαση πώλησης
- Ούτε διοικητική σύμβαση
- Μονομερής διοικητική πράξη
- Όχι τίμημα, αλλά αποζημίωση
 - Αποκτάται κυριότητα πρωτότυπη και όχι παράγωγη
 - Έναντι πάντων, και όσων έχουν εμπράγματο δικαίωμα, που μετατρέπεται σε ενοχική αξίωση επί της αποζημίωσης

(συνέχεια)

- Όχι σε βάρος του κοινωνικού συνόλου
- Χρόνος καταβολής ορίζεται με ακρίβεια
- Δικαστικός προσδιορισμός αποζημίωσης
- Καταβολή πριν (με εξαίρεση για έργα γενικότερης σημασίας)
- Επιτρέπει απαλλοτρίωση ευρύτερων ζωνών
- Και δασών μόνο υπέρ του κράτους και με μη μεταβολή της δασικής τους μορφής

Αναπαλλοτριώτα

- ακίνητα (και άλλα περιουσιακά στοιχεία) της ΕΕ
- κρατικά περιουσιακά στοιχεία
- δημόσια περιουσία ΝΠΔΔ
 - ≠ αντίθετα, η ιδιωτική περιουσία μπορεί να απαλλοτριωθεί (περιλαμβάνεται και η περιουσία που περιήλθε στο ΝΠΔΔ με δωρεά ή διάταξη τελευταίας βούλησης υπέρ κοινωφελούς σκοπού)

Στέρξη ιδιοκτησίας κινητών

- Επίταξη (στην πράξη σύνηθες)

Ή

- Απαλλοτρίωση (νομικά ορθότερο)

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Ελένη Λάππα

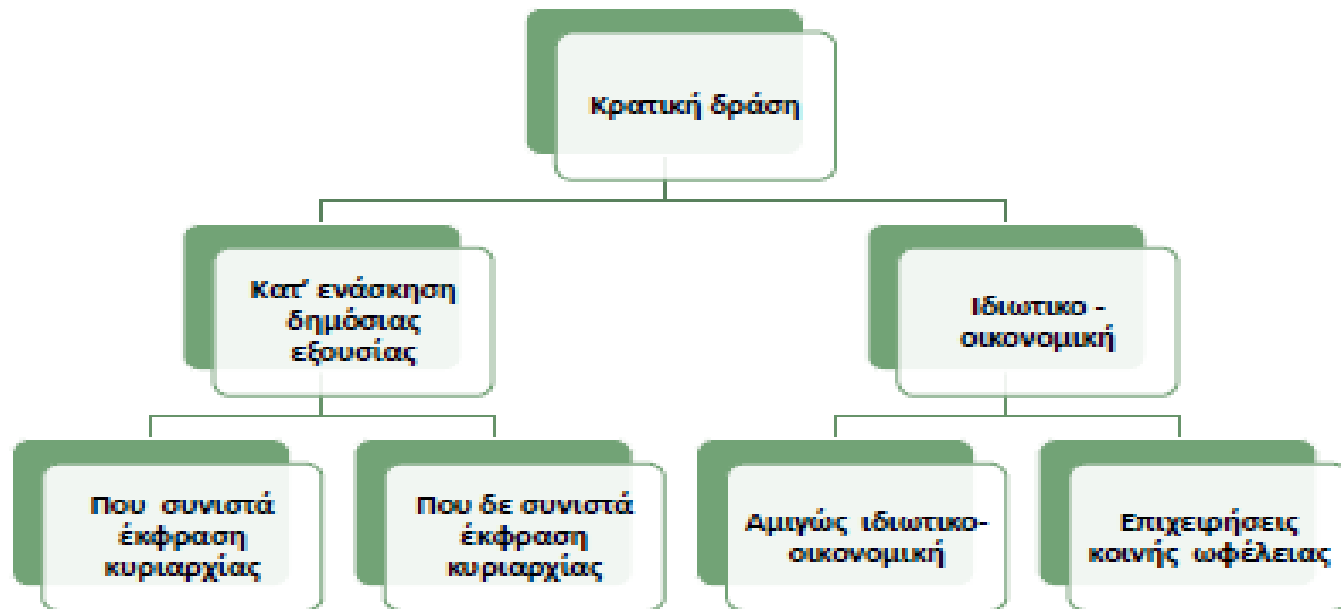
1. Εισαγωγή

- **Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (Ν. 3985/2011) & Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (αρ. 1 επ. Ν. 3986/2011):** Αξιοποίηση –κυρίως υπό τη μορφή της ιδιωτικοποίησης- του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου
- **Συνταγματικοί περιορισμοί των ιδιωτικοποιήσεων:** Το Ελληνικό Σύνταγμα είναι καταρχήν ουδέτερο. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν προκύπτουν ερμηνευτικά περιορισμοί από τον συσχετισμό των διατάξεών του. Το είδος του συνταγματικού περιορισμού εξαρτάται από το είδος της κρατικής δραστηριότητας που θα μεταβιβαστεί προς τον ιδιωτικό τομέα

(συνέχεια)

Συνταγματικοί περιορισμοί των ιδιωτικοποιήσεων ανάλογα με το είδος της κρατικής δραστηριότητας που μεταβιβάζεται

2. Η κατ' ενάσκηση δημόσιας εξουσίας δράση του Κράτους ως συνταγματικό όριο των ιδιωτικοποιήσεων

- Η άσκηση δημόσιας εξουσίας είναι το ιδιαίτερο μέσο δράσης του Κράτους (με την έννοια της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας), από το οποίο αποκλείονται οι ιδιώτες. Η 'ιδιωτικοποίηση' της δημόσιας εξουσίας είναι αδιανόητη.
- Το κράτος μπορεί μόνο να *παραιτηθεί* από την άσκηση δημόσιας εξουσίας και αυτό στην περίπτωση που η αντίστοιχη δραστηριότητα αναληφθεί από ιδιώτες. Παραδείγματα: δισαιτησία (ΣτΕ Ολ. 1793/91, ΑΠ 981/92, ΑΕΔ 24/93) και συλλογικές συμβάσεις εργασίας

(συνέχεια)

- Το Κράτος δε μπορεί να παραχωρήσει μια δραστηριότητα σε ιδιώτες -και άρα να παραιτηθεί από την άσκηση δημόσιας εξουσίας- όταν αυτή αποτελεί έκφραση κρατικής κυριαρχίας (ΣτΕ Ολ. 1934/1998, ΠΕ ΣτΕ 33 και 38/1998, ΣτΕ 867/2002)
- Μια δραστηριότητα συνιστά έκφραση κυριαρχίας όταν εξυπηρετεί σκοπό, ο οποίος μπορεί να επιδιωχθεί μόνο μέσω της άσκησης δημόσιας εξουσίας και όχι με τις μεθόδους της ιδιωτικής οικονομίας και τους κανόνες τους ανταγωνισμού (χάραξη και υλοποίηση δημόσιων πολιτικών, θέσπιση και εφαρμογή των νόμων, απονομή της δικαιοσύνης)

3. Οι συνταγματικές δεσμεύσεις κατά τη μεταβίβαση της ιδιωτικοοικονομικής δράσης του Κράτους

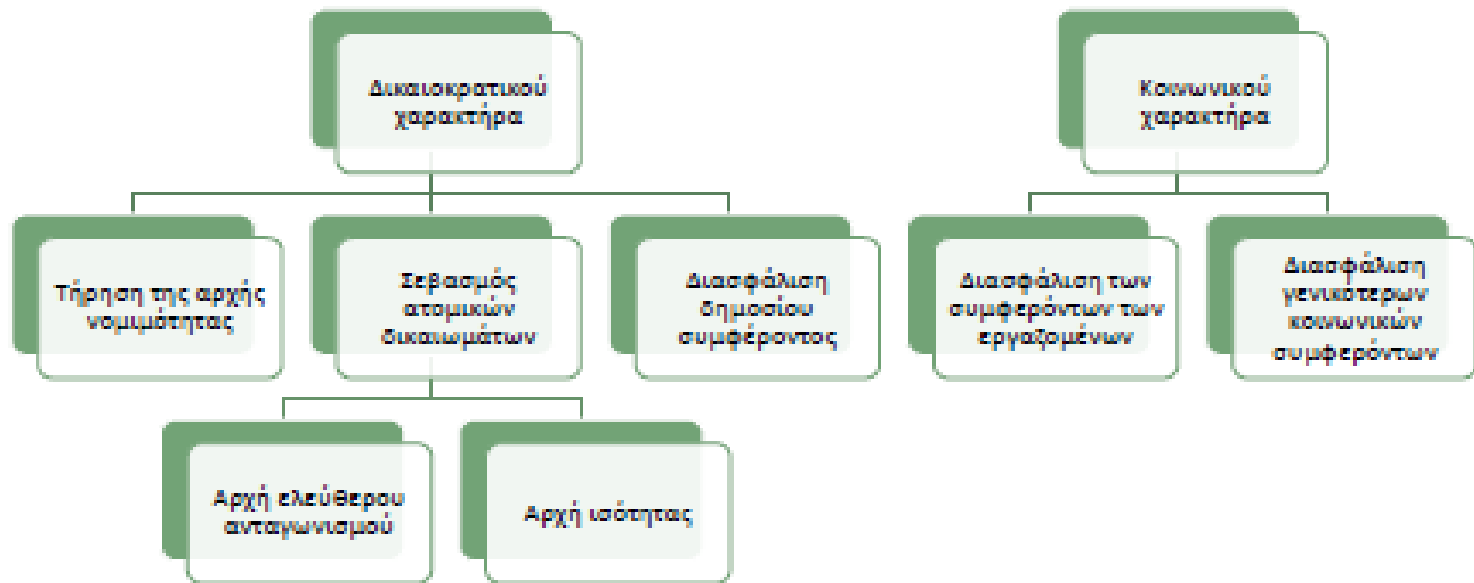
Επιχειρηματική δραστηριότητα του Κράτους:

- Αμιγώς κερδοσκοπική: εμπόριο κοινών αγαθών & υπηρεσιών που δεν εξυπηρετούν άμεσα δημόσιους σκοπούς
- Κοινής ωφέλειας: παροχή αγαθών & υπηρεσιών που εξυπηρετούν άμεσα δημόσιους σκοπούς

3.1. Οι συνταγματικές δεσμεύσεις κατά τη μεταβίβαση της ιδιωτικοοικονομικής δράσης του Κράτους γενικά

- Καταρχήν ελεύθερη η μεταβίβαση επιχειρηματικής δραστηριότητας από το Κράτος σε ιδιώτες
- Η μεταβίβαση της επιχειρηματικής δραστηριότητας υπόκειται στις παρακάτω συνταγματικές δεσμεύσεις:

3.2. Οι συνταγματικές δεσμεύσεις κατά τη μεταβίβαση των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας

Κοινής ωφέλειας ονομάζονται οι επιχειρήσεις που έχουν σαν αντικείμενο την προσφορά οικονομικού χαρακτήρα αγαθών και υπηρεσιών ζωτικής σημασίας για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου:

- Τηλεπικοινωνίες
- Ταχυδρομικές υπηρεσίες
- Ενέργεια (ηλεκτρική ενέργεια και φυσικό αέριο)
- Δημόσιες συγκοινωνίες (αστικές, σιδηροδρομικές, οδικές αεροπορικές, θαλάσσιες)
- Ύδρευση, αποχέτευση
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Ραδιοτηλεόραση

(συνέχεια)

Το ΣτΕ, με τα ΠΕ 158 και 159/1992, έκρινε ότι:

Από τον συνδυασμό των άρθρων 23 παρ. 2, 29 παρ. 3 και 106 παρ. 3 Σ. προκύπτει ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν αγαθά ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο *«ασκούν πράγματι δημόσια υπηρεσία»* και αυτό γιατί *«επιδιώκουν τον δημόσιο σκοπό της διασφάλισης στο κοινωνικό σύνολο εκείνων των ζωτικών αγαθών, χωρίς τα οποία δεν υφίστανται οι ομαλοί όροι για την κατά τα σύγχρονα κριτήρια αξιοπρεπή διαβίωση του ανθρώπου και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και δραστηριότητας του που του εγγυώνται τα άρθρα 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος»*

(συνέχεια)

- Άρα «στις επιχειρήσεις αυτές ισχύει η αρχή της συνεχούς λειτουργίας που διέπει τη Δημόσια Διοίκηση», αρχή η οποία «τελεί υπό την εγγύηση του Κράτους που οφείλει να την πραγματώνει αυτοδυνάμως οσάκις απειλείται»
- Κατά συνέπεια, «οι επιχειρήσεις που παρέχουν αγαθά ζωτικής σημασίας, ανεξαρτήτως του νομικού των ενδύματος, τελούν πάντοτε υπό την εξάρτηση και την εποπτεία του Κράτους, από την οποία δε γίνεται να εξέλθουν» και αυτό «ούτως ώστε να παρέχουν συνεχώς προς το κοινωνικό σύνολο καλής ποιότητας αγαθά και υπηρεσίες»

Οι συνταγματικές δεσμεύσεις κατά τη μεταβίβαση των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας (συνέχεια)

Η παραπάνω θέση του ΣτΕ μπορεί να συνοψισθεί στα εξής τρία σημεία:

- 1. Ο νομοθέτης δε δεσμεύεται ως προς τη νομική μορφή των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας**
- 2. Οι επιχειρήσεις αυτές, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, δεσμεύονται παγίως από τις αρχές που διέπουν το καθεστώς της δημόσιας υπηρεσίας. Οι αρχές αυτές είναι:**
 - a) αρχή της συνεχούς λειτουργίας των υπηρεσιών
 - b) αρχή της ποιοτικής παροχής
 - c) αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των χρηστών
 - d) αρχή της πολιτικής ουδετερότητας
 - e) αρχή της διαφάνειας
 - f) αρχή της συνεχούς προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες ανάγκες
- 3. Προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή των παραπάνω υποχρεώσεων που απορρέουν από το καθεστώς της δημόσιας υπηρεσίας, οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας τελούν διαρκώς υπό την εξάρτηση, την εποπτεία και τη νομική εγγύηση του Κράτους**

4. Συμπέρασμα

Βιβλιογραφία

- Γέροντας, Απ., *Η συνταγματική προστασία της ιδιοκτησίας και η αναγκαστική απαλλοτρίωση* σε: Απ. Γέροντα / Σ. Λύτρα / Γλ. Σιούτη / Π. Παυλόπουλο / Σπ. Φλογαΐτη (επιμ.), *Διοικητικό Δίκαιο*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 2004, Κεφάλαιο 6
- Δαγτόγλου, Π., *Συνταγματικό Δίκαιο – Ατομικά Δικαιώματα*, Αθήνα-Κομοτηνή, Σάκκουλα, 2010, σ. 1024-1152
- Δρόσος, Γ., *Συνταγματικοί περιορισμοί της ιδιοκτησίας και αποζημίωση (Προστασία της ιδιοκτησίας και ΕΣΔΑ)*, Νομική Βιβλιοθήκη, 1997
- Καϊδατζής, Α., *Συνταγματικοί περιορισμοί των ιδιωτικοποιήσεων*, Μελέτες Συνταγματικού Δικαίου και Πολιτειολογίας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Σάκκουλα, 2006

(συνέχεια)

- Κασιμάτης, Γ. / Παυλόπουλος, Πρ., «Οι νόμιμοι περιορισμοί της ιδιοκτησίας», ΔιΔικ 1993, σ. 925
- Χορομίδης, Κ., *Η αναγκαστική απαλλοτρίωση*, Θεσσαλονίκη, 1997
- Χρυσόγονος, Κ., *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2006, σ. 361 επ.

Νομολογία

- ΣΤΕ ΟΛ. 2009/2003
- ΣΤΕ 3267/2002
- ΣΤΕ ΟΛ. 3135/2002
- ΣΤΕ 4038/2001
- ΣΤΕ 2972/2001
- ΣΤΕ 691/2002
- ΣΤΕ 3739/2002
- ΣΤΕ 3740/1999
- ΣΤΕ 2770/2003
- ΣΤΕ 5354-5/1995

(συνέχεια)

Ειδικά για ιδιωτικοποιήσεις:

- ΣΤΕ Ολ. 1934/1998
- ΣΤΕ 1511/2011

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Βασιλική Κόκοτα
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό Εξάμηνο 2013-14

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

